
Engadina - Romanx

Autor:

Data de publicació: 18-08-2024

Els llacs de l'alta Engadina i la ciutat de St. Moritz

L'Engadina o Engadina (romanx: Engiadina(i);[nota 1] Alemany: Engadina(i); Italià: Engadina; francès: Engadina) és una llarga regió de vall alpina alta als Alps suïssos orientals al cantó dels Grisons, a l'extrem sud-est de Suïssa, amb uns 25.000 habitants. Segueix la ruta de l'Inn (romanx: En) des de la seva capçalera al pas de Maloja al sud-oest fins que l'Inn desemboca a Àustria, poc menys de cent quilòmetres riu avall. [1] L'En/Inn flueix posteriorment a Passau al Danubi, convertint-se en l'únic riu suís que desemboca al mar Negre. L'Engadina està protegida per altes serralades per tots els costats i és famosa pel seu clima assolellat, bells paisatges i activitats a l'aire lliure.

Contingut

Nom

En anglès, la vall es coneix com a Engadin (pronunciació alemanya: [ˈɛŋɡəˈdiːn] (i), localment també [ˈɛŋɡəˈdiːn])[2] o Engadina (/ˈɛŋɡəˈdiːn/ ENG-g?-deen,[3] EUA també /ˈɛŋɡəˈdiːn/ ENG-g?-DEEN). [4][5]

El topònim romà Engiadina va ser atestat per primera vegada com a llatí vallis Eniatina l'any 930 dC. S'ha suggerit una derivació de l'etnònim reconstruït *Eniates (amb un sufix celta -ates que denota "colons, habitants", com en Licates o Atrebatas), amb la primera part de l'etnònim al seu torn que conté el nom de l'En (Aenus (Enus)). [6] Amb aquesta derivació el nom voldria dir llegit "gent de la Vall de l'Hostal".

Especialment en contextos turístics i publicitaris, el significat del nom es dóna àmpliament com a "jardí de la posada", presumiblement basat en una etimologia popular incorrecta que involucra la paraula italiana giardino. [7] Les llengües romanxes conserven descendents del llatí hortus per referir-se a un jardí, és a dir, üert o iert, i no al préstec germànic que es troba en el francès i l'italià actuals.

Geografia

Els cims més alts dels Alps orientals es troben a la serralada del Bernina

L'Engadina es troba a l'extrem sud-est de Suïssa i a l'extrem occidental dels Alps Orientals, i constitueix la part suïssa de la vall de 130 quilòmetres (81 milles) de llarg drenada per l'En/Inn fins que gira cap al nord-est de nou després d'un gran revolt cap al nord-oest just abans de Landeck a Àustria. La part austríaca s'anomena simplement Inntal (Vall de l'Inn). Des del pas de Maloja (1.815 m (5.955 peus)) fins a la frontera del Tirol, just abans de l'Scherggenbach, venint de Samnaun, entra a l'Inn, recorre tota la longitud suïssa de 100 quilòmetres (62 milles), sempre per sobre dels 1.000 metres (3.300 peus) d'altitud. [8]

L'Engadina està connectada pels passos del Julier, l'Albula i la Flüela i el túnel de la Vereina amb la part nord de Suïssa

i la resta del cantó dels Grisons. S'hi pot arribar des del nord d'Itàlia pel pas de Maloja a l'oest i el pas de Bernina al sud. A través del Pass dal Fuorn (alemany: Ofenpass) connecta amb el sud de Val Müstair (alemany: Münstertal) i més al sud per la frontera amb la Val Venosta (alemany: Vinschgau) a Itàlia. [8]

L'Engadina és la vall de l'Inn (En) a Suïssa (Schweiz) Panorama de l'Alta Engadina des de Muottas Muragl, que mostra els cims Piz Muragl, Piz Julier i Piz Ot, així com la ciutat de St. Moritz i Celerina

Les muntanyes més altes de l'àrea més àmplia de l'Engadina es troben a la serralada del Bernina, a la part sud-oest. La formació de l'Engadina està lligada a l'activitat de la Línia de l'Engadina.

L'Engadina es divideix tradicionalment en dues parts:

L'Alta Engadina, des del pas de Maloja fins a la vallada prop de Brail,[1] a l'oest, on la vall es manté bastant plana i és notablement ampla (fins a 1,5 km (0,93 milles)) fins a S-chanf. El seu centre principal és St. Moritz i és molt bulliciós durant les temporades altes turístiques, hivern i estiu. L'idioma romanx que es parla tradicionalment a l'Alta Engadina s'anomena Putèr. [1]

La Baixa Engadina, des de Brail fins a la frontera austríaca a l'extrem oriental, on l'Inn cau més ràpidament, corre ara més cap a l'est després de Susch, la vall es fa més estreta i escarpada, i el camí de l'En és més tortuós, la zona és molt més aïllada i per tant més tranquil·la; el seu centre principal és Scuol (1.243 m (4.078 peus)). L'idioma romà tradicionalment parlat a la Baixa Engadina s'anomena Vallader. [1]

Alta Engadina

Lägh dal Lunghin a prop de la font de l'Inn

L'Alta Engadina (romanx: Engiadin'Ota;[nota 2] alemany: Oberengadin) comença al pas de la muntanya Maloja (1.815 m (5.955 peus)) al sud-oest amb una cadena posterior de llacs que corre del sud-oest-nord-est: Lej da Segl (anglès: llac Sils, alemany: Silsersee), Lej da Silvaplana (anglès: llac Silvaplana, alemany: Silvaplanersee), tots dos famosos pel windsurf, i Lej da San Murezzan (1.768 m (5.801 peus); Anglès: Llac St. Moritz, alemany: St. Moritzersee). Al costat sud-oest, el pas de Maloja baixa precipitadament fins a la Val Bregaglia (alemany: Bergell) i després sobre la frontera entre Suïssa i Itàlia més avall fins a Chiavenna (325 m (1.066 peus)), i des d'allà cap al sud fins a Como. Prop del pas de Lunghin (2.645 m (8.678 peus)), al nord-oest de i per sobre de Maloja, es troba la triple conca hidrogràfica més notable d'Europa occidental, des d'on l'aigua flueix a través de l'Inn i després a través del Danubi fins al mar Negre, a través de la Maira i després a través del Po fins al mar Mediterrani, i a través de la Gelgia i després a través del Rin fins al mar del Nord. [8]

L'estació de St. Moritz a uns 1.800 metres (5.900 peus) es troba a Lej da San Murezzan. Va ser la ciutat amfitriona dels Jocs Olímpics d'hivern de 1928 i 1948. Hi ha nombroses estacions d'esquí a la zona servides per les estacions d'esquí de Piz Corvatsch i Piz Nair.

Val Roseg, al sud de PontresinaVal Trupchun al Parc Nacional Suís

Al nord-est de St. Moritz es troba el poble de Samedan, que és la capital de l'Alta Engadina. [9] Prop de Samedan, el riu Flaz s'uneix a l'Inn des del sud i la vall s'obre a un ampli prat emmarcat de muntanyes. El Flaz és un afluent important que flueix cap al nord, baixant per la Val Bernina començant a Pontresina a la confluència de l'Ova da Roseg i l'Ova da Bernina. Aquí, a la plana entre aquests dos rius, també es troba l'aeroport d'Engadina. [8]

La muntanya més alta de l'àrea més àmplia de l'Engadina i dels Alps Orientals és el Piz Bernina, que té 4.049 metres d'alçada i 15 quilòmetres al sud-est de St. Moritz.

Més avall de Samedan, al nord-est, hi ha una sèrie de pobles situats a la vora de l'Inn. Una d'elles és Zuoz (1.720 m (5.640 peus)), que és un poble de cases típiques d'Engadina, amb grans i gruixudes parets de pedra i maçoneria, finestres en forma d'embut i pintures murals anomenades esgrafiats. Aquestes cases són grans i tradicionalment són compartides per dues o més famílies, i poden tenir el que abans era una zona estable o de bestiar a sota. En un poble típic d'Engadina, hi ha nombroses fonts, que flueixen lliurement durant tot l'any, que antigament s'utilitzaven per beure aigua, rentar i abeurar el bestiar. [8]

Els trens vermells dels Ferrocarrils Réticos (RhB) connecten St. Moritz amb Samedan i circulen principalment per un eix nord-sud a través del túnel de l'Albula al nord i connecten l'Alta Engadina a través de Filisur i Thusis amb Coira, la capital del cantó i, en conseqüència, amb la resta de Suïssa, i al sud a través del pas del Bernina (2.253 m (7.392 peus), la travessa més alta d'un tren a Europa) a través de la Val Bernina al seu costat nord i la Val Poschiavo de parla suïssa però italiana al seu costat sud amb Tirano a Itàlia.

La RhB també connecta l'Alta Engadina amb la Baixa Engadina fins a Scuol, i connecta la Baixa Engadina des de 1999 a través del túnel de Vereina amb Klosters i el Prätigau; una altra connexió amb la resta de Suïssa. A l'estiu, el Pas de l'Albula també està obert per viatjar amb cotxe. El pas del Julier, al nord per sobre de St. Moritz, connecta l'Engadina amb la resta dels Grisons durant tot l'any. Les línies regulars de Correus suïssos connecten l'Alta Engadina amb la Val Bregaglia, Chiavenna a Itàlia i fins i tot més a Lugano a Suïssa a l'oest.

Immediatament al costat del nord-est de Zuoz hi ha el poble de S-chanf, que és el final dels grans prats plans al costat de l'Inn. Cada any, hi ha una famosa cursa d'esquí de fons massiva anomenada Engadin Skimarathon des de Maloja, a través dels llacs gelats i sobre els prats oberts i acaba a S-chanf; Entre 11.000 i 13.000 esquiadors hi participen cada any.

Sota S-chanf el paisatge canvia de sobte. L'Hostal, ara més aviat salvatge, flueix a través d'un congost profund amb parets escarpades i els prats donen pas a boscos de làrixs. A Zernez, la vall de l'Inn s'obre de nou a poca distància. A Zernez (1.470 m (4.820 peus)) el pas de Fuorn va cap al sud, passant per la Val del Spöl pel seu costat nord, on també es troba una part del Parc Nacional Suïssa, fins a la Val Müstair (alemany: Münstertal) de parla romanxa al seu costat sud. [8]

La frontera entre l'Alta i la Baixa Engadina es troba a la vallada prop de Brail. [1]

Baixa Engadina

Dolomites d'Engadina a prop de Scuol

Amb Brail la Baixa Engadina (romanx: Engiadina Bassa;[nota 3] alemany: Unterengadin) comença. Aquí els pobles ja no es troben al fons de la vall, amb l'excepció de Zernez, sinó més amunt en terrasses assolellades formades durant els períodes glacials.

En contrast amb la plana elevada de l'Alta Engadina, on el curs superior de l'En flueix suaument per la vall, el fons geològic de la Baixa Engadina forma un paisatge molt diferent. El flanc dret de la vall, les Dolomites de la Baixa Engadina, és molt escarpat, densament boscos i escarpats. Les glaceres i els rius han marcat el costat esquerre de la vall de moltes maneres diferents, on l'estructura geològica ha permès la formació d'un fons de vall bastant ampli i d'elements paisatgístics suaus i arrodonits amb terrasses altes, que és on es troben la majoria dels pobles, amb la notable excepció de la ciutat principal de Scuol. [10]

Castell de Tarasp amb vistes a la vall

Al nord, una altra ruta de tren connecta la Baixa Engadina amb Klosters (i Davos) al Prätigau a través del túnel de Vereina recentment construït. I més endavant a través de Landquart fins a Coira o Zuric. La capital de la Baixa Engadina és l'estació d'esquí i spa Scuol, a uns 1.200 metres (3.900 peus). Al final de l'Engadina, una carretera de muntanya corba a través de la profunda Val da Tschera, no construïda abans de 1912,[1] connecta amb l'estació d'esquí remota, molt aïllada i lliure d'impostos de Samnaun, que comparteix una enorme àrea d'esquí amb l'austriaca Ischgl. [8]

Samnaun, així com tots els pobles més grans i fins i tot més petits de la vall principal o les seves valls laterals, està connectat per serveis regulars de Correus Suïssa amb estacions RhB a Scuol o qualsevol altra parada més amunt de la vall principal. Els serveis regulars d'autobús connecten Scuol també a través de Martina i els Pfunds austríacs amb els Landeck-Zams a la vall de l'Upper Inn del Tirol (alemany: (Tiroler) Oberinntal). Aquí trobareu la principal línia de ferrocarril entre Zuric – Innsbruck – Salzburg – Viena. PostBus Suïssa també connecta la vall principal de Zernez amb la Val Müstair o fins i tot més enllà de les Malles del Tirol del Sud, i amb un servei d'autobús italià de tornada a la Baixa Engadina a través de Martina, o viceversa.

St. Moritz és la ciutat més gran d'Engadina

A l'Alta Engadina, com a conseqüència de la forta aflluència de persones relacionades amb el turisme, principalment de fora de Suïssa (principalment d'Itàlia, Àustria, Alemanya), el nombre de parlants d'alemany i italià (suïssos) supera en nombre als parlants de romanx, i al poble molt turístic de St. Moritz hi ha pocs parlants de romanx. A la Baixa Engadina, el romanx segueix sent la llengua més parlada, però gairebé tota la gent també parla l'alemany suís grisònic i l'alemany estàndard com a segona i tercera llengua. La majoria dels rètols de lloc tant a l'Alta com a la Baixa Engadina mostren ambdues llengües (alemany/italià i romanx), per exemple, St. Moritz - San Murezzan, Sils - Segl, Celerina - Schlarigna.

Llacs

LlacÀreaElevació

Llac de Sils
4.1 km²
1797 milions

Estany de Silvaplana
2.7 km²
1791 milions

Estany de Champfèr

Llac St. Moritz
0,78 km²
1768 milions

Turisme

Història del turisme

St. Moritz és una important destinació turística dels Alps. El turisme va començar al segle 19. També és una de les estacions d'esports d'hivern més antigues del món, sent popular a l'hivern des de 1864. [11][12]

A la Baixa Engadina el turisme va cobrar importància el 1913 amb l'obertura de l'estació de tren de Scuol, des de llavors està ben connectada amb la resta de Suïssa. El 1369 es van esmentar per primera vegada les fonts minerals de Scuol, però els beneficis per a la salut es coneixien fins i tot abans. L'atracció turística més important és el Bogn Engiadina

Scuol inaugurat el 1993. Amb 80 km de recorreguts, la inauguració del domini esquiable de Motta Naluns el 1956 va ser una altra data important en la història del turisme a Scuol.

A més, l'obertura del túnel de Vereina el 1999 va reduir considerablement la durada del viatge de Zuric a Scuol, de manera que ara és possible fer una excursió d'un dia a Scuol, visitar el Bogn Engiadina i tornar al vespre.

Tradicions

Chalandamarz a Guarda

Tot i que ningú sap fins a quin punt es remunta, el tradicional passeig en trineu tirat per cavalls d'hivern té lloc cada hivern. Molts dels trineus provenien de famílies locals que han viscut a la zona durant moltes generacions. El fet que els seus carruatges es remuntin tan enrere ajuda a identificar la tradició com una que possiblement existeix des de fa segles.

La Schlittéda ("passeig en trineu"; alemany: Schlittenfahrt) es compon de molts trineus, cadascun amb una dona jove i un jove aparellats per una loteria, i un trineu que porta un músic o un grup de músics per fer una serenata als genets i al públic que l'acompanyava.

La gent del poble utilitza vestits típics negres i vermells d'Engadina i els cavalls estan decorats amb plomatge i guarniments a més de les campanes. Al llarg del viatge de tot el dia, es fan parades, que s'han planificat amb antelació, on es mengen, ballen i beuen. Al final de la nit, el company de la jove (que havia estat seleccionat per loteria) és convidat a casa seva per sopar més de celebració.

Cuina local

La cuina de l'Engadina no ha perdut la seva originalitat. Aquesta cuina regional es caracteritza per l'ús d'espècies locals seleccionades que tenen la rara capacitat d'infondre un plat amb un cert sabor engadina. En general, els ingredients bàsics dels plats són bastant elementals, utilitzant patates i carn perquè els agricultors d'Engadina d'antigament tenien una vida laboral diària dura. A més, els ingredients cars no estaven disponibles per als agricultors, principalment pobres. A causa de la forma local de preparació, els plats varien d'una cuina a una altra i d'un poble a un altre.

Notes

^ Aquest és el nom dels dos idiomes romanxos que es parlen a l'Engadina, Vallader i , així com a Sursilvan i Rumantsch Grischun. A Surmiran, el nom és Nagiadegna, i a Sutsilvan, és Gidegna.

^ Aquest és el nom de l'idioma romà que es parla a l'Alta Engadina, , així com a Vallader i Rumantsch Grischun. A Surmiran, el nom és Nagiadegna ota, i a Sutsilvan, és Gidegn'Òlta.

^ Aquest és el nom en els idiomes romanxos que es parlen a l'Engadin, Vallader i , així com en Rumantsch Grischun. A Surmiran, el nom és Nagiadegna bassa, i a Sutsilvan, és Gidegna Bassa.

Bibliografia

Karsten plöger: Das Engadin. Biografie einer Landschaft. Hier und Jetzt Verlag, Zurich 2023, ISBN 978-3-03919-579-4.
Karsten Plöger: L'Engadina. Biografia d'un paisatge. Hier und Jetzt Verlag, Zurich 2023, ISBN 978-3-03919-603-6.
Poltéra, Maggie. "Das Kochbuch aus Graubünden", Verlag Wolfgang Hölker GmbH 1979.

- ^ Jump up to:un b c d e f Ottavio Clavuot: Engadina en romanx, alemany, francès i italià al Diccionari històric de Suïssa en línia, 2014-09-04.
- ^ "Engadin, das". Duden. [Consulta: 1 novembre 2021].
- ^ "Engadina". Diccionari anglès Collins. HarperCollins. [Consulta: 2 agost 2019].
- ^ "Engadina". El diccionari del patrimoni americà de la llengua anglesa (5a ed.). HarperCollins. [Consulta: 2 agost 2019].
- ^ "Engadina". Merriam-Webster.com Diccionari. [Consulta: 2 agost 2019].
- ^ Hans Lieb: Eniates en alemany, francès i italià al Diccionari històric de Suïssa en línia, 2015-12-22.
- ^ Strada-Martina (Municipi de Valsot)
- ^ Jump up to:un b c d e f g "L'Engadina al mapa nacional suís". Oficina Federal de Topografia. [Consulta: 16 març 2022].
- ^ Coolidge, William Augustus Brevoort (1911). "Engadina" . A Chisholm, Hugh (ed.). Encyclopædia Britannica. Vol. 9 (11a ed.). Cambridge University Press. p. 404.
- ^ <http://www.guarda.ch/index.php?lang=3&idcatside=95> Arxivat 2012-02-16 a Wayback Machine Extracte de: Guarda, Not Caviezel, © Schweizer Kunstführer, publicat per la Societat per a la Història de l'Art Suís
- ^ ? Potter, Everett (21 de novembre de 2019). "St Moritz, el bressol dels esports d'hivern". Forbes. [Consulta: 4 març 2022]. Es pot argumentar que els orígens dels esports d'hivern moderns es troben aquí, començant a la dècada de 1860 amb l'hoteler Johannes Badrutt, que va donar la benvinguda a un flux constant d'hostes britànics adinerats al seu petit hotel Kulm.
- ^ Ben Cocking (2020). Periodisme de viatges i mitjans de viatge: identitats, llocs i imaginacions. Springer Natura. pàg. 9. ISBN 9781137599087. El llançament de les excursions de Cook a Gran Bretanya (1841), l'aparició de la primera guia Baedekker (1843), la inauguració d'una "temporada" d'hivern a Saint Moritz (1864), la creació de Yellowstone (1877): aquests van ser els marcadors importants del seu camí de creixement [turisme de masses].

Enllaços externs

Viquiviatge té una guia de viatge per a Engadina.

A Wikimedia Commons hi ha contingut multimèdia relatiu a: Engadina.

Engiadina en romanx, alemany, francès i italià al Diccionari històric de Suïssa, 2014-04-09.

Arxiu cultural de l'Engadina

Coolidge, William Augustus Brevoort (1911). "Engadina" . Encyclopædia Britannica. Vol. 9 (11a ed.). pàg. 403-404.

Càmeres web de l'Engadina

